

Поетами народжуються, ораторами стають
Цицерон

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

РИТОРИКА

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

магістр
01 Освіта / Педагогіка
014 Середня освіта (Історія)
Середня освіта (Історія)
3
І рік, I семестр
дисципліна за вибором
згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.00–14.20 (113 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM та Google-class).
кандидат педагогічних наук, доцент
Юда Лариса Анатоліївна
E-mail: lorachernigiv@ukr.net
Facebook Messenger: Лариса Юда

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Коротка анотація до дисципліни. «Риторика» є дисципліною за вибором. Опанування даною дисципліною сприяє формуванню риторичної компетенції здобувачів освіти, навчає прийомів підготовки та виголошення промови. У процесі навчання риторики, окрім цільового та змістовного компонентів, увага приділяється опануванню понять, термінів, правил, законів риторики, їх розвитку в різні історичні епохи.

Конспективний виклад теоретичних основ риторики доповнюється методичними рекомендаціями, завданнями та вправами. Саме вони допомагають здобувачам освіти виробити та закріпити необхідні риторичні вміння й навички. Майбутній фахівець, який володіє риторичними знаннями, навичками й уміннями, почуватиме себе впевнено у різних ситуаціях ділового, соціального та професійного спілкування.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Основні етапи становлення і формування риторики.

Змістовий модуль 2. Практичне красномовство.

Змістовий модуль 3. Риторична майстерність.

Метою навчальної дисципліни «Риторика» є сформувати уявлення здобувачів освіти про риторичну культуру, розкрити загальні особливості мовленнєвої поведінки, навчити майбутніх фахівців вільно висловлювати свої думки, будувати промову відповідно до комунікативної ситуації.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- вивчення загальної теорії, історії риторики, ораторського мистецтва, красномовства;
- з'ясування функцій мовлення та спілкування, їх складових;
- дослідження загальних ознак мовної культури та елементів художності мовлення;
- оволодіння навичками підготовки та публічного виголошення промов;
- оволодіння технікою мовлення у єдності її елементів;
- опанування етики і психології мовленнєвої поведінки.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 1	Здатність цінувати українську культуру і мультикультурність у суспільстві, діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.
ЗК 3	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності. Здатність до прийняття ефективних рішень, мотивування людей до досягнення спільної мети та відповідального ставлення до професійних обов'язків.
ЗК 4	Здатність до неперервного навчання, опанування нових знань та способів мислення з високим ступенем автономії.
ЗК 6	Здатність ефективно використовувати усно/письмово державну мову в усіх сферах суспільного життя, іноземну мову для професійного спілкування та розуміння іншомовних професійних текстів.
ЗК 7	Здатність виявляти ініціативу у професійній сфері, проводити інноваційну діяльність, управляти робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.
ФК 2	Здатність здійснювати наукові дослідження на засадах академічної доброчесності, опрацьовувати наукові та інформаційні джерела з педагогіки та історії, здатність до написання доповідей, статей.

ФК 6	Здатність забезпечувати учням здобуття освіти державною мовою, формувати їх мовно-комунікативні уміння.
ФК 7	Здатність доносити знання до учнів закладів загальної середньої освіти, формувати мотивацію та організовувати їхню пізнавальну діяльність при трансляції знань з історії.
ФК 8	Здатність до використання сучасних інформаційних технологій в освітньому процесі та в наукових дослідженнях.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основні етапи становлення і формування риторики												
Тема 1. Предметна сфера сучасного ораторського мистецтва	7	2	-			5	7					7
Тема 2. Історичний розвиток риторики і красномовства	9	2	-			5	9	2				7
Тема 3. Розвиток ораторського мистецтва в Україні	10	2	2			6	9		2			7
Тема 4. Види красномовства та сфери його застосування	8	-	2			6	7					7
Разом за змістовим модулем 1	34	6	4			21	32	2	2			28
Змістовий модуль 2. Практичне красномовство												
Тема 5. Методика підготовки та виголошення промови	10	2	2			6	10	2				8
Тема 6. Структура ораторського твору	10	2	2			6	8					8
Тема 7. Типи ораторських промов	8	-	2			6	7					7
Разом за змістовим модулем 2	28	4	6			18	25	2				23
Змістовий модуль 3. Риторична майстерність												
Тема 8. Психологічні аспекти ораторського	7	2	-			5	7					7

мистецтва												
Тема 9. Форми спілкування людей у колективі	7	-	2			5	9		2			7
Тема 10. Засоби активізації уваги слухачів. Невербальні засоби усного мовлення.	7	-	2			5	9		2			7
Тема 11. Культура ораторського мовлення	8	2	2			6	10					10
Разом за змістовим модулем 3	29	4	6			21	33		2			31
Усього годин	90	14	16			74	90	4	4			82

Тематика практичних занять Модуль І

Тема 1. Розвиток ораторського мистецтва в Україні (2 год.)

План:

1. Слов'янський героїчний епос та його вплив на розвиток української риторики.
2. Розвиток красномовства у Київській Русі.
3. Києво-Могилянська академія і братські школи як центри розвитку риторики.
4. Вітчизняне юридичне красномовство у ХІХ столітті.
5. Ораторське мистецтво періоду Української революції та національно-визвольних змагань.
6. Ораторське мистецтво в сучасній Україні.

Тема 2. Види красномовства та сфери його застосування (2 год.)

План:

1. Суспільно-політичне красномовство.
2. Академічне красномовство.
3. Судове (юридичне) красномовство.
4. Церковне красномовство.

Модуль ІІ

Тема 3. Прийоми, методи та етапи підготовки промови (2 год.)

План:

1. Вибір теми. Складання плану.
2. Збирання матеріалу. Запис промови.
3. Розмітка тексту знаками партитури. Тренування.

Тема 4. Структура ораторського твору (2 год.)

План:

1. Вступ. Основна частина. Висновки.
2. Логічні та емоційні засади промови.
3. Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора.

Тема 5. Типи ораторських промов (2 год.)

План:

1. Особливості розважальних промов.
2. Інформаційна промова.
3. Промова з метою переконати.

4. Агітаційна (натхненна промова).
5. Мета закличної промови.

Тема 6. Форми спілкування людей у колективі (2 год.)

План:

1. Поняття про бесіду. Види бесід.
2. Емоційні моменти комунікації. Класифікація суперечок.
3. Дискусія як один із видів суперечки.

Тема 7. Засоби активізації уваги слухачів. Невербальні засоби усного мовлення(2 год.)

План:

1. Встановлення контакту із слухачами.
2. Способи привернення й утримання уваги слухачів.
3. Змістовні способи привернення уваги слухачів.
4. Невербальні засоби активізації уваги слухачів.

Тема 8. Відеотренінг з ораторського мистецтва (2 год.)

Рольова гра у вигляді однієї із форм (лекція, політична промова, панельна дискусія, круглий стіл) з подальшим переглядом відеозапису, аналізом і обговоренням з учасниками заходу.

Рекомендовані джерела інформації Основна література

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика: навчальний посібник. Львів: Світ, 2001. 240 с.
2. Бутенко Н.Ю. Комунікативні процеси у навчанні: підручник. Видання 2-ге. Київ: КНЕУ, 2006. 384 с.
3. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2006. 264 с.
4. Кацавець Р. Ораторське мистецтво. Підручник / Р.С.Кацавець. 2-ге вид., доповнене. Київ: Алерта, 2018. 216 с.
5. Коваленко С.М. Сучасна риторика: Навчально-практичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 184 с.
6. Лісовський П.М. Суспільна риторика: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2012. 244 с.
7. Мова української юриспруденції: Навчальний посібник. Харків: «Право», 2020. 330 с.
8. Навчально-методичний посібник з курсів «Основи риторики» та «Професійна риторика» / укл. Гузенко І.І. – Львів, 2014. – 328 с.
9. Мова української юриспруденції / Пивоваров В.М., Єрахторіна О.М., Лисенко О.А. Харків: Право, 2020. 330 с.
10. Олійник О.Б. Основи ораторської майстерності: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 181 с.
11. Олійник О.Б. Риторика: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2009. 170 с.
12. Олійник О.Б. Сучасна ділова риторика: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2010. 166 с.
13. Ораторське мистецтво: підручник / М.П.Требін, Г.П.Клімова, Н.П. Осипова[та ін.]; за ред.: М.П.Требін, Г.П.Клімова, Н.П. Осипова. Харків: Право, 2015. 208 с.
14. Риторика: підручник / З. Куньч, Г. Городиловська, І.Шмілик. Львів: Львівська політехніка, 2017. 496 с.
15. Риторичний практикум / за заг. ред. З. Куньч. Львів: Львівська політехніка, 2018. 212 с.
16. Сагач Г.М. Золотослів. Київ: „Райдуга”, 1993. 378 с.
17. Сагач Г.М. Риторика. Київ: Ін. Юре, 2000, 567 с.
18. Чабан Н.І. навчально-методичний посібник з риторики. Херсон, 2007. 106 с.

Додаткова література

19. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. Київ, 2004. 344 с.
20. Бондаренко П.С. Судова промова. Львів, 1972.
21. Вандишев В.М. Риторика. К.: Кондор, 2003.
22. Денисюк С.Г. Комунікологія: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2015. 102 с.
23. Колотілова Н.А. Риторика: Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
24. Коні А. Як привернути й утримати увагу аудиторії. *Закон і бізнес*. 2004. 4-10 вересня (№ 36). С.17.
25. Мазур Р. Публічний виступ: психолого-емоційні засади. *Наука і суспільство*. 2011. № 11/12. С. 27–32.
26. Онуфрієнко Г.С. Риторика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 592 с.
27. Ораторське мистецтво: навчально-методичний посібник за ред. І.М. Плотницької, О.П.Левченко. 2-ге вид. Київ: НАДУ, 2011. 128 с.
28. Сагач Г.М. Золотослів. Київ: „Райдуга”, 1993. 378 с.
29. Сагач Г.М. Риторика. Київ: Ін. Юре, 2000, 567 с.
30. Чабан Н.І. навчально-методичний посібник з риторики. Херсон, 2007. 106 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (юридична риторика, Судово-юридична газета, промови, мотиваційні виступи, корисне відео)

31. https://www.youtube.com/watch?v=LgB6u4t_s0
32. <https://org.dn.court.gov.ua/sud0538/pres-centr/general/674136/>
33. <https://sud.ua/>
34. https://www.google.com/search?rlz=1C1AOHY_ruUA736UA736&biw=1920&bih=946&sxsrf=ALeKk01f1sc8R-RtJr0spOQRoXoE1L5JsQ%3A1583130040946&ei=uKVcXtK1OYS53APzrKjIAQ&q=кращі+виступи+з+риторики+відео&oq=кращі+виступи+з+риторики+відео&gs_l=psy-ab.3...9676.28830..29222...2.2..3.140.6
35. <https://www.youtube.com/watch?v=7-lhmdeBPFQ>
https://www.youtube.com/watch?v=l_IGrSJYrek

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання самостійної роботи, розробляти презентації, брати участь у творчих проектах та культурно-освітніх заходах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський

колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проєктної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	7	1	до 7
Робота на практичному занятті	8	5	до 40
Самостійна робота: Створення мультимедійних і відеопрезентацій, підготовка промов, проголошення промов, участь у рольових іграх, відвідування юридичних установ (з метою ознайомлення з юридичною риторикою) (вид роботи залежить від особливості теми заняття)	11	5 Останнє 8	до 53
Усього:			до 100